

Garrisonspöet var kraftfullare än det såg ut. Det lätt taperade handtaget, dess ljusa bambufärg, genomskinliga lindningar och tydliga limfogar mellan bamburibborna gav det ett spartanskt utseende. Ingenting fanns där som inte ökade spöets funktionsförmåga; ett resultat som man kan förvänta sig av ett tekniskt geni som bestämt sig för att skapa det perfekta flugspöet.

Land of Little Rivers, Austin Francis

E. GARRISON

– spöbyggarnas spöbyggare

EVERETT GARRISON föddes år 1893 i Yonkers i Staten New York, växte upp där och fiskade som pojke i strömmen Esopus och dess biflöden. Han tog en ingenjörsexamen vid Union College år 1916. Efter två år i Army Air Corps under Första Världskriget fick han arbete på Pennsylvania och New York Central Railroads där han arbetade med design och konstruktion av järnvägsslipers och broar för järnvägsspår.

BAMBUSPÅNOR

AV: LARS-ÅKE OLSSON

År 1922 träffade han Dr George Parker Holden, spöbyggare och spösamlare som studerat mästaren H. L. Leonards teknik och spön och också skrivit boken *The Idyl of the Split-Bamboo*. Hans uppmuntran och kunskaper blev ovärderliga för Garrison som vid den tiden byggde golfklubbor med skaft av hickory men ville prova på att tillverka dem i bambu. Vändpunkten i livet och i spöbyggarkarriären blev lågkonjunkturen efter den Stora Depressionen vilken gjorde att både Garrison och hans gode vän Hyney blev arbetslösa. Hyney reste till Catskill, band flugor på kvälarna, fiskade och guidade i Beavertkill. Garrison drog sig undan till sin källare

och började experimentera med bambu. Av Dr Holden fick han bambustockar, av en annan vän hyvelmallar av stål, av Hyney fick han låna ett 8 fot Jim Payne spö som hade tagit den flugfiskande världen med storm år 1927, ett konstverk lika mycket som flugspö; blanka nickelsilverholkar lyste mot en mörk flamhårdad bambu, ett polerat skruvrullfäste och en ändbutt av nickelsilver tillsammans med spanskt cederträ var ett gnistrande, juvelliknande smycke. Garrison gjorde en omsorgsfull undersökning av spöet, mätte det i 12,5 cm

intervaller, klöv bambu, hyvlade, limmade, lackade och lindade spööglor. Resultatet blev bra men inte mera, inte bättre än originalet.

Efter att ha arbetat med udda bambustockar och taperingar från andra spöbyggare bestämde sig Garrison för att bygga spön med egna taperingar och började undersöka bambuns fysiska egenskaper. Hans tekniska utbildning hjälpte till att finna svagheter och fördelar. Att »baka« bambun i ugn vid ett bestämt gradtal och under en begränsad tid för att driva ut en del av fuktigheten, gjorde den lättare, styvare och spänstigare, men om den härddades för länge fick den gradvis en mörkare färg och de ämnen som fanns mellan kraftfibrerna försvagades. Han insåg också att Holdens mått var för grova, han behövde toleranser i tusendels tum. Efter analysen av bambuns unika egenskaper som material för flugspön var Garrison klar och byggde spön efter de nya principerna med en fin balans mellan bambun, dess fuktighet, limmet, spöringarna, lindningarna och lacken. Han kallade aktionen för »dynamic progressive taper« – energin som utgår från armen och handen, fortsätter in i handtagsdelen och förflyttar sig i en absolut jämn hastighet i en jämn kurva genom spöet till linan, tafsens och flugan.

Everett Garrison - Bild: Catskill Fly Fishing Center & Museum

KARRIÄREN BÖRJAR

Carl-Otto von Kienbusch, historiker, spösamlare och President i The Angler's Club of New York, bjöd in Garrison för att demonstrera sin spöbyggnad för klubbmedlemmarna. Garrison kom med 20 stycken spön och när han reste hem hade han sålt 19 av dem – hans karriär som en av världens förnämsta och berömda spöbyggare hade börjat!

Ett Garrisonspö har bambuns naturliga färg. Spölindningarna av vitt silke blir vid lackningen genomskinliga och försvinner in i bambun. Strimor av det brunröda resorcinollimmet syns mellan varje bamburibba, som om det vill visa för ögat det som det inte kan se, att under den emaljhårda ytan löper tusentals bambufibrer sida vid sida från handtaget genom spöet och ut i den tunna, men spänstiga spetsen. Holkarna har chokladbruna lindningar, handtaget en form som är nästan rakt och fortsätter in i rullfästet av kork. Skjutringen har en inre tapering för att passa rullfoten. Precis som E.C. Powell så behöll Garrison formen på sina handtag under alla åren, likaså färgen på silket. En av toppöglorna lindades med röd tråd, den andra

med grön för att skilja dem åt så att de kan användas olika dagar. Inga detaljer skall fånga upp ögat och dra uppmärksamheten från den guldgula bambuns ådror och bladknutar, ett typiskt bevis på uttrycket – less is more. Garrison tillverkade allting på spöet själv utom holkarna. År 1948 konstruerade Louis Feierabend sin berömda »Super Z« holk, som var tyngre än andra holkar men starkare och tillät både handtagsdelen och toppdelen att passa in med samma diameter utan »step down« utan att behöva ta av alltför mycket av bambuns hårda ytskikt och fiber.

Under åren fram till den Stora Depressionen som varade i tio år tog det mer än två timmar för Garrison att resa till arbetet och två timmar tillbaka med buss, färja, tåg och buss igen – varje dag. Därefter byggde han spön. Hustrun Charlotte såg honom under de åren aldrig i dagsljus. Under 27 år arbetade han för en ingenjörsfirma fram till år 1972, då han vid 77 års ålder ombads att sluta. Arbetskamraterna bjöd honom dagen efter på lunch. Han städade undan sina saker och reste som vanligt hem på eftermiddagen. Någon »Guldklocka«

eller pension existerade inte. Nu arbetade han på heltid med spöbyggandet fram till hösten 1974 då hans hälsa började svikta. I februari följande år dog han.

En kall novemberdag hösten 1974 satt jag vid Garrisons sjuksäng och önskade att han hade haft energi nog att förmedla den kunskap som han hade om bambu och spöbyggande i bokform men han var gammal och trött. Fingrarna och händerna var stela och knotiga. Kombinationen av vänskap och respekt för den gamle mannen gjorde att jag lovade honom den höstdagen, utan att ana vad jag gav mig in på, att skriva hans bok, en uppgift som för alltid förändrade mitt liv.

Hoagy B. Carmichael

EN SPÖBYGGARNAS BIBEL

Boken – A MASTER'S GUIDE TO BUILDING A BAMBOO FLY ROD by Everett Garrison & Hoagy B. Carmichael – trycktes första gången år 1977 och därefter år 1985, 1994, 1995, 1997, 1999 och är tillägnad Garrisons hustru.

For Charlotte –

Forty-nine years of keeping order upstairs so I could continue in the basement

Garrison i färd med att ta bort bladknutarna från bambustockens insida – Bild: Catskill Fly Fishing Center & Museum

Garrison, model 209, 8 fot, 2-delat, 2 toppar, 3 5/8 oz, ett superbt spö med vackra, tydliga mörka limstrimmar mellan varje bamburibba, Super Z holkar. Garrisons modernaste design, en sällsynt modell med en ovanligt snabb tapering för lina 5 och tunnare, snabbare toppar än det mera all-round 212E. Bild: Jennifer Olsson

De 288 sidorna är uppdelade i 14 kapitel, rikt illustrerade med fotografier och teckningar, den första bok som gav detaljerade anvisningar om hur man bygger flugspön av bambu. Kapitel 14 t.ex. innehåller Flyrod Action, Taper Design, Tapers med måtten på några av de mest kända taperingarna som 209E och 212. *A Masters Guide* är boken av och om Garrison och publicerades efter hans död, en bok som bör finnas på bokhyllan hos varje flugfiskare som är intresserad av split-cane spön, en bok om en av de mest fascinerande spöbyggarna någonsin.

Bertil Laxhed kom från Stockholm till Gimdalen en sommar med split-cane spön i bagaget. Ett 8.6 fots spö var speciellt intressant. Jag befann mig i en av mina kolfiberperioder. Långa, lätta spön var på modet men Laxhedspöet var kort och tungt. Eftermiddagen på lägdan i byn blev lång. Spöet, byggt av perfekt guldgul bambu var kraftfullt och spänstigt som en stålfjäder. I dag 30 år senare kan jag fortfarande komma ihåg den härliga spänsten som fanns i hela spöet, från handtaget till toppen. De sex trekantiga bamburibborna rullade ut linan utan ansträngning. Tyngden existerade inte längre. Det var ett ovanligt spö, ett magiskt spö. Kolfiberspöna var viktlösa, begränsade och okänsliga.

Nästa dag frågade jag Bertil om han hade andra spön som var kortare. Det hade han, ett 8 fots spö byggt efter Garrisons tapering 212, Garrison? Han kunde skicka upp det till mig. Medan jag väntade på Stockholmspaketet läste jag allt om Garrison, av Keane, Overfield, Francis och andra, alla lika imponerade

av ingenjören, teknikern och spöbyggaren Garrison.

Laxhedspöet kom, beundrades och fiskades med. Linor i klass 4 och 5 var de rätta. Aktionen var lång, djup och vilsam, det var ett nöje att bara kasta, på gräsmattan eller på vattnet, ett tydligt bevis på Garrisons förnämliga tapering från år 1933 och Bertil Laxheds spöbyggarkonst. Lindningarna var genomskinliga, chokladbruna vid holkarna, handtaget fördömligt kort, urgröpt under tummen och vid handloven. Rullfästet var mörkbrunt trä. Ändbotten och slideringen antikt mörkgröna, holkarna blånerade.

Anders Ekstorp i Kristinehamn var en annan spöbyggare som beundrade Garrisons sparsmakade spön och taperingar. Anders, en äldre gentleman, var

lugn och gemytlig, en hedersman, stolt över sitt byggande, en intressant berättare, en god lyssnare. På hyvelbänken inom bekvämt räckhåll låg ett sönderläst exemplar av *A Master's Guide To Building A Bamboo Fly Rod*. Från spöbyggerverks- staden ledde dörren ut till verandan med den öppna spisen där förmiddagskaffet och eftermiddagskaffet dracks. Vi provade spön under flera timmar och pratade om vår gemensamme favorit Garrison. Av de spön som jag köpte av honom har jag kvar ett, 212E, den något kraftigare versionen av 212, Garrisons brunröda resorcinollim syns tydligt mellan de sex bamburibborna.

BYGGDE 700 SPÖN

Garrisons spön går knappast att hitta i kataloger eller på nätet. Gör man det

Artikelförfattaren och Johan Nygaardsvold med Garrison 209. Bild: Jennifer Olsson

så är priserna astronomiska och spöna oåtkomliga och drömlika, föremål för livliga diskussioner som sällan bygger på verkligheten. En amerikan på östkusten i USA sålde ett oanvänt (mint condition) Garrison 209E – »Damernas åttafotare« – till en annan amerikan för 100 000 svenska kronor, en inte ovanlig siffra för ett Garrisonspö och ett bevis på fenomenet tillgång och efterfrågan. 700 spön byggde Garrison på sin fritid under 40 år. Årsproduktionen var vanligtvis 25 spön, ett år blev det 40 stycken. År 1945 byggde han 28 stycken 8 fots spön, hans favoritlängd.

Fram till sommaren 2011 hade jag aldrig sett ett original Garrison men så kom spöbyggaren och spösamlaren Johan Nygaardsvold från Norge på besök till Gimdalen med en knippa doftande bambublommor. Ett 8 fot långt Garrisonspö fanns i den exklusiva buketten. Ett efterlängtat, oväntad tillfälle hade infunnit sig. Inne i spötuben gömde sig det mytiska Garrisonspöet.

Jennifer Olsson med split-cane spö håvar en regnbåge i en av Montanas spring creeks

Jag drog upp handtagsdelen, såg det karaktäristiska handtaget, de genomskinliga spölindningarna och de röda limstrimmorna. Spöet svängde lätt och spänstigt och böjde sig i sin progressiva kurva. Johan erbjöd mig generöst att kasta med spöet. Jag trädde linan genom spöringarna och förflyttade mig i tankarna 80 år bakåt i tiden till midsommartid år 1933 och den klassiska beskrivningen, och den lika klassiska svart-vita bilden, av Hyney vid stranden

av Beavercreek, hans helskägg, de bestämda, skarpa ögonen under hattbrättet, spöet som han håller med bägge händerna, som om han aldrig ville släppa det ifrån sig, Garrisons första spö 212 att prova, att fiska med. Den ovanliga Garrisons taperingen skapade problem för Hyney men han fortsatte att fiska med det och insåg snart vilka unika egenskaper spöet hade. I handen på en duktig kastare och fiskare var det ett trollspö. Ingenting var omöjligt för Hyney eller de andra 40 flugfiskarna som under vintern otåligt väntade på sina Garrisonspön.

Jag luftkastade med kort lina ett par gånger och lät den falla på marken, lyfte och kastade igen, drog ut mera lina – 10, 11, 12 meter – vilken spänst, vilken aktion! Hela spöet arbetade. Tre fyra decimeter ovanför handtaget övergick den långa, djupa kurvan i en styvare del där det fanns reservkraft och stadga.

Varje gång jag öppnar *A Master's Guide to Building A Bamboo Fly Rod* och ser bilden av Hyney som håller i spöet från Garrison tänker jag på sommardagen i Gimdalen när jag för första gången kastade med ett Garrisonspö. ●